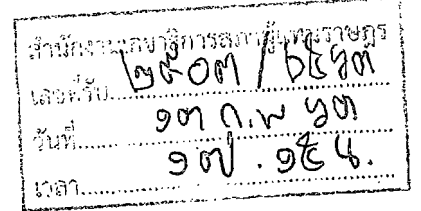

ความที่สด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๑๐/๒๖๖๕

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ พญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน นั้น คณะกรรมการการคณะนี้ ประกอบด้วย

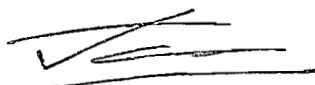
๑. นายปิยบุตร แสงกนกกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชวลิต วิชยสุทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสิระ เจนจาคะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวพรรณิการ์ วานิช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายคมเดช ไชยศิริวามงคล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายศาสตรา ศรีปาน	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายรังสิมันต์ โรม	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายนิรมิต สุจารี	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	กรรมการ
๑๓. นายอาดิสัน อาลีอิสเฮาะ	กรรมการ
๑๔. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	กรรมการ
๑๕. นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	เลขานุการคณะกรรมการ

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์ เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร แทนนายพีระพันธ์ุ สาสีรัฐวิภาค ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก

บัดนี้ คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาศึกษากรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม
และสิทธิมนุษยชน ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายปิยบุตร แสงกนกกุล)

ประธานคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติคดี ๑

สำนักการประชุม

เลขที่รับ ๒๓ / ๒๕๖๓
วันที่ ๑๓ / ๓๗ / ๖๓ เวลา ๑๓.๐๐ น.

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๒๖๐ / ๒๕๖๓

วันที่ ๑๓ / ๓๗ / ๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ส่งกลุ่มงาน.....พ.ร.บ.๑.....ดำเนินการ

สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๖-๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๗

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ law_fairly@hotmail.com

กลุ่มงานระเบียบการ

รับที่ ๑๑๓ / ๒๕๖๓

วันที่ ๑๔ / ๓๗ / ๖๓ เวลา ๐๘.๐๐ น.

ความที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๑๐/๒๒๗๕

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ พญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๐ (๑) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน นั้น คณะกรรมการการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายปิยบุตร แสงกนกกุล	ประธานคณะกรรมการการ
๒. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชวลิต วิชยสุทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสิระ เจนจาคะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวพรรณนิการ์ วานิช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายคมเดช ไชยศิวามงคล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายศาสตรา ศรีปาน	โฆษกคณะกรรมการการ
๙. นายรังสิมันต์ โรม	โฆษกคณะกรรมการการ
๑๐. ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการการ
๑๑. นายนิรมิต สุจारी	โฆษกคณะกรรมการการ
๑๒. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	กรรมการการ
๑๓. นายอาดิสัน อาลีอิสเฮาะ	กรรมการการ
๑๔. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	กรรมการการ
๑๕. นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	เลขานุการคณะกรรมการการ

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์ เป็นกรรมการการ ในคณะกรรมการการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร แทนนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก

บัดนี้ คณะกรรมการการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาศึกษากรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

รายงานการพิจารณาคำสั่ง
เรื่อง “การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้อง
ของพนักงานอัยการ”

ของ

คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการการกฎหมาย
การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๑๐/๒๒๖๕

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ พญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน นั้น คณะกรรมการการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายปิยบุตร แสงกนกกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชวลิต วิชยสุทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสิระ เจนจาคะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวพรรณิการ์ วานิช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายคมเดช ไชยศิริวงศา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายศาสตรา ศรีปาน	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายรังสิมันต์ โรม	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายนิรมิต สุจारी	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	กรรมการ
๑๓. นายอาดิสัน อาลีอิสเฮาะ	กรรมการ
๑๔. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	กรรมการ
๑๕. นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	เลขานุการคณะกรรมการ

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์ เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร แทนนายพีระพันธ์ุ สาลีรัฐวิภาค ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก

บัดนี้ คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาศึกษากรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม
และสิทธิมนุษยชน ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายปิยบุตร แสงกนกกุล)

ประธานคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๖-๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๗

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ law_fairly@hotmail.com

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวกัลยรัตน์ ชาวสำอางค์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

นางอธิณี ธรรมจิตร/ร่าง

นางสาวรารทิพย์ ทองหัว/พิมพ์

นายเอวัตร อุ้งกลาง/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ นางศิริรัตน์ นาโค

ครั้งที่ ๒ นางกมลเนตร พูลสุข ทนคง

ครั้งที่ ๓ นางสาวรัชชัญ เมสนุกุล

รายนามคณะกรรมการ

รายนามคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๑. นายปิยบุตร แสงกนกกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชวลิต วิชยสุทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสิระ เจนจาคะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวพรรณิการ์ วานิช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายคมเดช ไชยศิวามงคล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายศาสตรา ศรีปาน	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายรังสิมันต์ โรม	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายนิรมิต สุจारी	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	กรรมการ
๑๓. นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	กรรมการ
๑๔. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	กรรมการ
๑๕. นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	เลขานุการคณะกรรมการ

รายนามคณะอนุกรรมการ

รายนามคณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูปกฎหมาย ทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย
ในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๑. นายชวลิต วิชยสุทธิ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายนิพนธ์ ฮะกีมี	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายประเสริฐ ประคุณศึกษาพันธ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนิรมิต สุจारी	อนุกรรมการ
๕. นายณัฐวัฒน์ ธีรนนทวาณิช	อนุกรรมการ
๖. นายศุภณัฐ บุญสด	อนุกรรมการ
๗. นางสาวพรารุจี คันธสร	อนุกรรมการ
๘. นายธรรมรัตน์ แสงจันทร์	อนุกรรมการ
๙. นายชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวบุญธิดา เพิ่มธรรมสิน	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ	
๑.๑ นายณัฐวัฒน์ พอใช้ได้	
๑.๒ นายจำนงค์ ไชยมงคล	
๑.๓ นายเศรษฐโชค วรรณประเทศ	
๑.๔ นายอานนท์ณัฐ เครือไชย	
๑.๕ พลตำรวจเอก วิรุฬห์ พันแสน	
๑.๖ นายวิบูลย์ แซ่มชื่น	
๑.๗ นายพนัส ทศนียนนท์	

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑) กระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

ดังนั้น การพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย และการยุติธรรมจึงเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของคณะกรรมการการศึกษาขอโทษเท็จจริงทางกฎหมายในกรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งในรายละเอียดก่อนประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ นั้น การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการจะกระทำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เมื่อประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ ทำให้การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการกระทำโดยผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบ

คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน จึงได้มอบหมายเรื่องดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูปกฎหมาย ทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ดำเนินการศึกษาหาข้อเท็จจริง ประเด็นทางกฎหมาย และแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยได้ศึกษาข้อเท็จจริง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมและให้ศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็น โดยคณะอนุกรรมการมีข้อสรุปให้ยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไปใช้มาตรา ๑๔๕ (เดิม) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพบข้อโต้แย้งในประเด็น ดังนี้

๑. ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ รอบคอบ

๒. เป็นการลดจำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการน้อยลง ซึ่งกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมว่าดำเนินไปอย่างอิสระ สุจริตเที่ยงธรรม

๓. เพื่อให้การตรวจสอบถ่วงดุลการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในคดี และมีความสอดคล้องกับภารกิจของจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดิน ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม

สารบัญ

	หน้า
รายนามคณะกรรมการ	ก
รายนามคณะอนุกรรมการ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	
๑. การดำเนินการ	๒
๒. วิธีการพิจารณาศึกษา	๓
๓. หน่วยงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	๓
๓.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓
๓.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	๕
๔. ผลการพิจารณา	๕
๔.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๕
๔.๒ ประเด็นการพิจารณา	๗
๔.๓ บทวิเคราะห์การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ ก่อนและหลังมีประกาศใช้มาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๘
๔.๔ คำชี้แจงของหน่วยงานราชการ	๑๐
๕. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	๑๖

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ภาคผนวก ข พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔
- ภาคผนวก ค ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ภาคผนวก ง กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔
- ภาคผนวก จ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕
(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘
- ภาคผนวก ฉ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ภาคผนวก ช แผนผังการดำเนินการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ”

ของ

คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

สภาผู้แทนราษฎร

ตามที่ได้ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๑) คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฤษฎีกา การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน นั้น คณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายปิยบุตร แสงกนกกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุทัศน์ เงินหมื่น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชวลิต วิชยสุทธิ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสิระ เจนจาคะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวพรรณนิการ์ วานิช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายคมเดช ไชยศิริวงศา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายศาสตรา ศรีปาน	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายรังสิมันต์ โรม	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายนิรมิต สุจารี	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	กรรมการ
๑๓. นายอาดิตัน อาลีอิสเฮาะ	กรรมการ
๑๔. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	กรรมการ
๑๕. นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	เลขานุการคณะกรรมการ

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์ เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร แทนนายพีระพันธ์ุ สาสิรัฐวิภาค ซึ่งพ้นตำแหน่งจากการลาออก

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาศึกษาเรื่องกระบวนการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการศึกษาดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

๑. การดำเนินงาน

คณะกรรมการฯ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูปกฎหมาย ทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เพื่อทำหน้าที่พิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการฯ หรือกิจการอื่นที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๖ ซึ่งอนุกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑.๑ นายชวลิต วิชยสุทธิ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๒ นายนิพนธ์ ะกะมี	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๓ นายประเสริฐ ประคณศึกษาพันธ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๑.๔ นายนิรมิต สุจารี	อนุกรรมการ
๑.๕ นายณัฐพัฒน์ ธีรันทวานิช	อนุกรรมการ
๑.๖ นายศุภณัฐ บุญสด	อนุกรรมการ
๑.๗ นางสาวพรารุจี คันธสร	อนุกรรมการ
๑.๘ นายธรรมรัตน์ แสงจันทร์	อนุกรรมการ
๑.๙ นายชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์	อนุกรรมการ
๑.๑๐ นางสาวบุญธิดา เพิ่มธรรมสิน	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ	
๑.๑ นายณัฐวัฒน์ พอใช้ได้	
๑.๒ นายจ่านงค์ ไชยมงคล	
๑.๓ นายเศรษฐโชค วรรณประเทศ	
๑.๔ นายอานนท์ณัฐ เครือไชย	
๑.๕ พลตำรวจเอก วิรุฬห์ พันแสน	
๑.๖ นายวิบูลย์ แซ่มชื่น	
๑.๗ นายพนัส ทศนียานนท์	

ในการนี้ คณะกรรมการฯ เห็นควรเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษากรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาค่าสิ่งไม่พึงของพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญโดยให้ยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากเพื่อให้เกิดการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ มีความเป็นภาวะวิสัย เป็นกลาง เพื่อหลักการ “การทำความจริงให้ปรากฏ” และจะทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก รวดเร็ว มีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงเกินควร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง

บัดนี้ คณะกรรมการฯ การกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยคณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูปกฎหมาย ทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษากรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาค่าสิ่งไม่พึงของพนักงานอัยการ เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูป ทบพวน และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ได้พิจารณาศึกษากรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมและให้ศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็น จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ วันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๒ วันจันทร์ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๓ วันจันทร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๓. หน่วยงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูป ทบพวน และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ได้ดำเนินการโดยเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและประกอบการพิจารณา ดังนี้

๓.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) ผู้แทนกรมการปกครอง

๑. นายพิริยะ ฉันทดิลก	รองอธิบดีกรมการปกครอง
๒. นายพิสิทธิ์ ศรีวรานันท์	ผู้อำนวยการส่วนงานนิติการ
๓. นายธานี สิมมา	ผู้เชี่ยวชาญ
๔. นายฉัตรชัย พลสังข์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ
๕. นายโรจธรรม เกตุแก้ว	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๖. นายมนตรี ตั้งชนชัย	นิติกรชำนาญการ
๗. นายพงศกร ชาติชยวงษ์	นิติกรปฏิบัติการ

๒) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย

ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. นายภานุ แยมศรี	ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒. นายศุภชัย กนกอุดม	เจ้าพนักงานปกครอง

ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

- นายศักดิ์สิทธิ์ สกุลลิขเรศสีมา	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

ผู้แทนจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

- นายพันธ์เทพ เส่าโกศล	ปลัดจังหวัดขอนแก่น

ผู้แทนจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี

๑. นายชาญชัย ศรศรีวิชัย	ปลัดจังหวัดนนทบุรี
๒. นายอดิสร เกิดโต	ปลัดอำเภอ
๓. นายธเนศ ชิตเพชร	นิติกร

- ๑๐) ผู้แทนมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรรณภัทร์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาทาง
นิติศาสตร์
- ๑๑) ผู้แทนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ศรีรัตน์ อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์
- ๑๒) ผู้แทนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาวตรี สุขศรี อาจารย์ประจำศูนย์กฎหมายอาญาและ
อาชญาวิทยา
- ๑๓) ผู้แทนภาคประชาชน
- พันตำรวจเอกวิรุฒม์ ศิริสวัสดิบุตร อดีตรองผู้บังคับการจรตำรวจ

๓.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ภาคผนวก ก)
- ๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ (ภาคผนวก ข)
- ๓) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ภาคผนวก ค)
- ๔) กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจาก
กรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ (ภาคผนวก ง)
- ๕) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.
๒๕๓๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘ (ภาคผนวก จ)
- ๖) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ภาคผนวก ฉ)
- ๗) แผนผังการดำเนินการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ (ภาคผนวก ช)

๔. ผลการพิจารณา

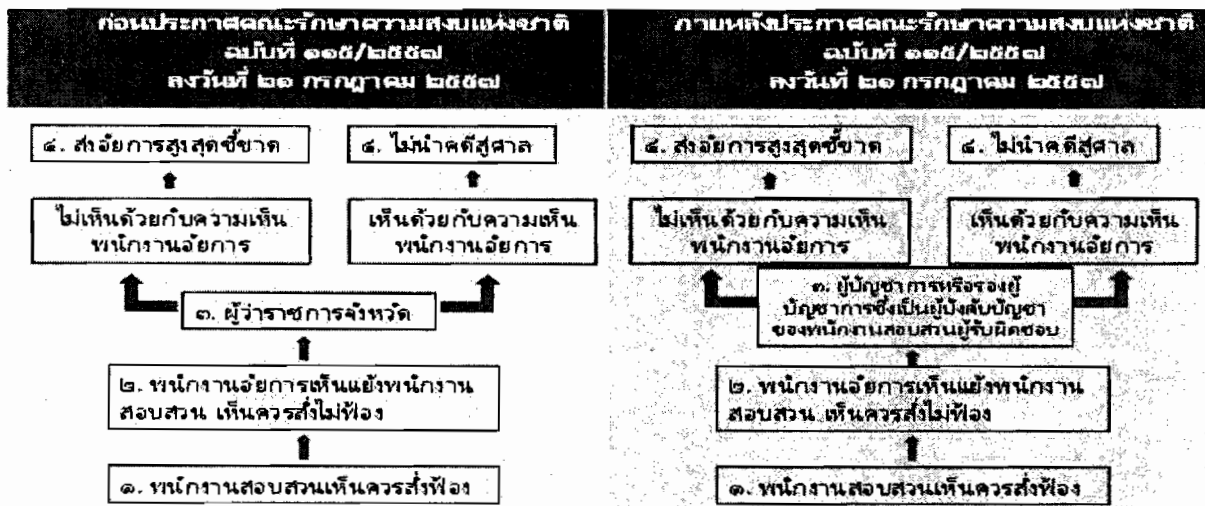
คณะกรรมการได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง กรณีการทบทวนกระบวนการ
พิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ปรากฏผลการดำเนินการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๔.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งอยู่ในหมวด ๖ แนวนโยบาย
แห่งรัฐ บัญญัติว่า รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม
และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง
เกินสมควร

ปัจจุบัน กระบวนการยุติธรรมทางอาญายังไม่สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามมาตรา
๖๘ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คือ ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยเพิ่มมาตรา ๑๔๕/๑^๑ ซึ่งสรุปได้ว่า กรณีในจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่กรุงเทพมหานคร หากอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นเสนอต่อผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และหากผู้บังคับบัญชานั้นเห็นแย้งกับคำสั่งของอัยการที่สั่งไม่ฟ้อง ก็ให้ผู้บังคับบัญชารับส่งสำนวนพร้อมความเห็นแย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการเดิมที่เคยกำหนดไว้ว่า หากพนักงานอัยการมีความเห็นแย้งกับพนักงานสอบสวนและสั่งไม่ฟ้องคดี ก็จะต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยัง “ผู้ว่าราชการจังหวัด” เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชี้ขาด หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ สำนวนก็จะสิ้นสุดและไม่มี การนำเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาล แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นแย้งกับพนักงานอัยการ กล่าวคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็นให้สั่งฟ้องตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ก็จะต้องส่งสำนวนพร้อมความเห็นแย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด

ภาพประกอบ ๑ ในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร

^๑ มาตรา ๑๔๕/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการดังกล่าวแล้วแต่กรณีไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้องถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม

๔.๒ ประเด็นการพิจารณา

มาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีผลทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่เป็นไปตามหลักการของมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คือ ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาขาดประสิทธิภาพ ไม่เป็นธรรม และเลือกปฏิบัติ และทำให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมไม่สะดวก ไม่รวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นโดยไม่จำเป็น

๔.๒.๑ ความมีประสิทธิภาพ ความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมเป็นถ้อยคำตามมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยกลไกหลายวิธีในทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การที่แยกองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนและทำหน้าที่ในการตัดสินคดีออกจากกันนั้น เพื่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสององค์กร (Independence) และเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมในกระบวนการทางอาญาให้แก่ประชาชนอย่างสูงสุด ในการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสององค์กรนี้ต้องมีความเป็นภาววิสัย (Objectivity) ในการดำเนินคดี คือ ปราศจากอคติและตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้เท่านั้น ทั้งจากตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เองและการจัดระบบของศพพ โดยมีเป้าหมายคือ “การทำความจริงให้ปรากฏ” เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมต่อประชาชน

ศาสตราจารย์คณิต ฒ นคร กล่าวไว้ในกรกฎการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่า “หลักการดำเนินคดีอาญา ใช้หลักการตรวจสอบ (Examination Principle) หรือในเยอรมันเรียกว่า Untersuchungsgrundsatz คดีอาญาเป็นเรื่องที่จะต้องทำให้เกิดความเชื่อถือในองค์กรสอบสวนและองค์กรตัดสินทั้งสององค์กรต้องสร้างความเชื่อถือ ศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน”^๒

ในบันทึกข้อสังเกตนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะองค์กรสอบสวน

๔.๒.๒ การสร้างความเป็นภาววิสัย (Objectivity) ในองค์กรสอบสวน

หลักความเป็นภาววิสัยนี้ เป็นเครื่องมือหนึ่งของการทำความจริงให้ปรากฏ เป็นหลักการที่ปรากฏอยู่ใน “นิติศาสตร์” (Science Juridique) ในตำรากฎหมายทั้งระบบ Civil law และ Common law ก็ปรากฏมีมาช้านานแล้ว สำหรับหลักการนี้ในประเทศไทยใช้กับผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม เช่น การคัดค้านผู้พิพากษา ซึ่งเป็นหลักประกันความยุติธรรมให้แก่ประชาชนในการพิจารณาพิพากษาคดี หากความปรากฏต่อศาลว่าคดีที่ตนต้องพิจารณาพิพากษานั้น ตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ต้องพิจารณาดังกล่าว จึงเปิดโอกาสให้คู่ความคัดค้านหรือผู้พิพากษาที่เห็นเองว่าตนมีส่วนได้เสีย ถอนตัวออกจากการพิจารณาพิพากษาคดีในเรื่องนั้น เพื่อให้กระบวนการพิจารณาอรรถคดีเป็นไปอย่างปราศจากอคติและตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงมากที่สุด และหลักการดังกล่าวมาปรากฏชัดเจนเมื่อนำมาใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารผู้มีหน้าที่ทำคำสั่งทางปกครอง เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่มีหลักการห้ามเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียในการมีส่วนร่วมทำคำสั่งทางปกครองที่ตนมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น

หลัก “ความเป็นกลาง” ของผู้ตัดสินคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่ทำคำสั่งทางปกครอง จะทำให้การพิจารณาเรื่องของผู้มีหน้าที่นั้น ๆ มีความเป็นภาววิสัย

^๒ ศาสตราจารย์คณิต ฒ นคร, ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๒, หน้า ๕๘ – ๕๙

๔.๒.๓ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ต้องตรวจสอบได้

การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประสิทธิภาพและมีความเป็นกลาง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ในสหรัฐอเมริกา มีการตรวจสอบอำนาจฟ้องโดย Grand Jury ซึ่งจะเป็นผู้กลั่นกรองและอนุญาตให้คดีเข้าสู่การพิจารณาได้^๓

ในยุโรป มีกฎหมายกำหนดให้ต้องแนบสำนวนการสอบสวนพร้อมสำนวนฟ้องให้ศาลตรวจดู หากเห็นว่าการสอบสวนมีความสมบูรณ์ จึงจะมีการประทับฟ้อง^๔

ในประเทศไทย มีมาตรการไต่สวนมูลฟ้องก่อนการประทับฟ้อง แต่ไม่ค่อยปฏิบัติกัน นอกจากมาตรการไต่สวนมูลฟ้องแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้สร้างกลไกการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องของอัยการ โดยจัดให้มีการตรวจสอบในแนวราบ (Check and Balance) กล่าวคือ มีการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องโดยต่างองค์กรกัน ความเป็นอิสระจากกันในทางการบังคับบัญชา คือ พนักงานสอบสวน มายังพนักงานอัยการ และมายังผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีมาตรา ๑๔๕ เดิมก่อนมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗) หรือกรณีเปลี่ยนจากผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งรับผิดชอบ (กรณีตามมาตรา ๑๔๕/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗)

๔.๓ บทวิเคราะห์การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการก่อนและหลังมีประกาศใช้มาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔.๓.๑ ก่อนประกาศใช้ มาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการจะกระทำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นแย้งพนักงานสอบสวน คือ เห็นว่าไม่ควรสั่งฟ้องตามความเห็นของพนักงานสอบสวน จะต้องเสนอความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา แต่เมื่อมีการประกาศใช้มาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการไม่ได้กระทำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เป็นอำนาจของผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบ

ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ตามมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง^๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ สรุปได้ว่า เป็นผู้บริหารสูงสุดในส่วนภูมิภาคในพื้นที่จังหวัด มีหน้าที่รับนโยบายจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการ

^๓ ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร, ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กรุงเทพมหานคร วิญญูชน ๒๕๕๒, หน้า ๕๙

^๔ ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร, ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กรุงเทพมหานคร วิญญูชน ๒๕๕๒, หน้า ๕๙

^๕ มาตรา ๕๔ ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และจะให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

ให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และในมาตรา ๕๒/๑ (๒)^๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ สรุปได้ว่า ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม

ในทางกฎหมายแล้ว ย่อมถือได้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่ในฐานะบุคคลที่มีได้เป็นผู้มีส่วนได้เสียในผลแห่งคดีอาญา มีความเป็นภาววิสัยในการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมอีกชั้นหนึ่ง อันเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาที่ต้องทำความจริงให้ปรากฏ

๔.๓.๒ เมื่อมีประกาศใช้บังคับมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีจะแตกต่างไปจากที่กล่าวมาตามข้อ ๓.๑ การตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ จะกระทำโดยผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

ถ้อยคำในมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น ชัดเจนว่าในการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการที่มีความเห็นแย้งกับพนักงานสอบสวน ให้ทำโดยผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวน ที่ได้เสนอความเห็นสั่งฟ้องไปในตอนแรก พิจารณาตามข้อเท็จจริงแล้วในการทำความเห็นของพนักงานสอบสวนนั้น ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนย่อมต้องเคยได้พิจารณาหรือรับทราบความเห็นในสำนวนของพนักงานสอบสวนผู้สอบสวนอยู่ก่อนแล้ว หากผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวน ย่อมสามารถหักท้วงได้ตั้งแต่ในชั้นก่อนพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องไปยังองค์กรอัยการแล้ว ดังนั้น ในทางหลักวิชาการ ย่อมถือได้ว่าผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบนั้น ไม่มีความเป็นภาววิสัยในการตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีของพนักงานอัยการ หลักการตามมาตรา ๑๔๕/๑ จึงไม่ได้ตั้งอยู่บนหลักการความเป็นภาววิสัย และย่อมกระทบต่อหลักการทำความจริงให้ปรากฏ และไม่เป็นการประกันความยุติธรรม ประสิทธิภาพ และสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประชาชนได้อย่างเต็มที่

๔.๓.๓ ในมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร”

ทั้งนี้ ประเทศไทยมี ๗๖ จังหวัด ไม่รวมกรุงเทพมหานคร มีตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ๗๖ ตำแหน่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีสำนักงานตำรวจภูธร ๙ ภาค มีผู้บัญชาการ ๙ ตำแหน่ง และรองผู้บัญชาการ ๕๖ ตำแหน่ง รวมเป็น ๖๕ ตำแหน่ง

มาตรา ๑๔๕/๑ ก่อให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาอรรถคดี ไม่ว่าจะมีความเห็นแย้งหรือไม่ เนื่องจากจำนวนผู้บัญชาการและรองผู้บัญชาการภูธรภาคมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนผู้ว่าราชการจังหวัด อีกทั้งสำนักงานตำรวจภูธรภาคก็มีเพียง ๙ แห่ง การที่ประชาชนจะเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมก็มีความไม่สะดวกและล่าช้ากว่ากรณีให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณา โดยประชาชนผู้ตกเป็นจำเลยที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษว่ามีความผิดและไม่ได้รับการประกันตัวระหว่างรอการมีความเห็นแย้ง

^๖ มาตรา ๕๒/๑ ให้จังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๒) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเป็นธรรมในสังคม

ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาจะถูกควบคุมหรือขังเป็นระยะเวลานาน อันเนื่องมาจากการจัดระบบการตรวจสอบอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๔๕/๑

๔.๓.๔ มาตรา ๑๔๕/๑ ยังก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนในเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ รอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา เนื่องจากมาตรา ๑๔๕/๑ นั้น ได้ลดจำนวนองค์การที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการน้อยลง คือ ขาดองค์การที่สามที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ตรวจสอบอำนาจดังกล่าวอีกองค์การหนึ่งด้วย ซึ่งกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมว่าดำเนินไปอย่างอิสระ สุจริต เทียงธรรม ตั้งแต่ชั้นของการนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีอาญา

๔.๔ คำชี้แจงของหน่วยงานราชการ

๔.๔.๑ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด รายงานต่อที่ประชุมว่า ในส่วนกลางมีสำนักงานชี้ขาดคดีอัยการสูงสุดมีความรับผิดชอบคดีที่ต้องพิจารณาความเห็นแย้งทั่วประเทศ ในระบบการส่งสำนวนของผู้ว่าราชการจังหวัดกับตำรวจมีความแตกต่างกัน เมื่ออัยการจังหวัดมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องให้ตำรวจทำความเห็นแย้งส่งมาที่สำนักงานชี้ขาดคดีอัยการสูงสุด ในจังหวัดจะไม่เห็นคำสั่งแย้งของ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคและรองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค เมื่ออัยการสูงสุดชี้ขาดแล้ว จะส่งสำนวนลงมายังสำนักงานชี้ขาดคดีอัยการสูงสุด คำสั่งจะแจ้งไปยังผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือรองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือเจ้าของสำนวน หากเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดทำความเห็นแล้วสำนวนจะย้อนกลับมายังอัยการจังหวัด เพื่อส่งสำนวนให้ส่วนกลางเป็นการใช้เวลาพอสมควร ในปัญหาจะพบว่าคู่แย้งไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔๕ ซึ่งขัดกับหลักกฎหมาย เช่น คนทำความเห็นแย้งเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด

ปัญหาที่พบ ๑ ใน ๓ หรือ ร้อยละ ๔๐ ของสำนวน ๕๐๐ กว่าสำนวน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ๑,๖๐๐ กว่าสำนวนที่เข้ามาชี้ขาดทำความเห็นแย้ง ในเนื้อหาของการแย้งไม่ได้ให้ความเห็น เพราะการสอบสวนยังไม่สิ้นกระแสความ ผู้แย้งยังไม่ให้ความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง และการคืนสำนวนทำสอบสวนเพิ่มดำเนินการล่าช้า

ในทางปฏิบัติ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ การตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจจำเป็นต้องมีและน่าจะเป็นบุคคลที่ ๓ ไม่ใช่อัยการกับตำรวจเพราะสุดท้ายต้องไปที่อัยการสูงสุดชี้ขาด บางสำนวน เขียนคำว่า “แย้ง” คำเดียว กระบวนการพิจารณาจะยิ่งล่าช้า ควรระบุว่าจะแย้งอย่างไร

การแย้งเพียงอย่างเดียว ทำให้คดีล่าช้ากว่าจะส่งตัวผู้ต้องหา ส่งสำนวนไปมา แม้ว่าคนกลางจะเป็นใคร ฝ่ายปกครอง ควรเป็นคนกลางทั้ง ๒ ฝ่าย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ เป็นการเพิ่มงานธุรการมากขึ้น นับตั้งแต่ประกาศใช้ ๕ ปีที่ผ่านมา มีความเห็นแย้ง ทั้งหมด ๓๕๒ เรื่อง สถิติการแย้งให้ฟ้องและไม่ฟ้อง ร้อยละ ๖๐ ต่อ ร้อยละ ๔๐ การแย้ง อัยการสูงสุดเห็นด้วย ร้อยละ ๔๐

๔.๔.๒ ผู้แทนสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี รายงานต่อที่ประชุมว่า ความเดือดร้อนของประชาชนจากประกาศคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อ ๑ ในอดีตสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุดสังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทยภายใต้การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีภาระหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งการป้องกันปราบปรามและการดำเนินคดีภายใต้การควบคุมตรวจสอบของพนักงานอัยการและผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการในการแสวงหาพยานหลักฐานตามคำสั่งและมีหน้าที่เสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการในฐานะผู้ใต้ผู้บังคับบัญชาการควบคุมตรวจสอบในทางกฎหมาย ต่อมาเพราะการบริหารประเทศที่ปราศจากความรู้ความเข้าใจระบบกฎหมายกระบวนการยุติธรรมจึงทำให้มีการแยกสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอิสระออกไปทำให้การป้องกันปราบปรามและการดำเนินคดีในชั้นต้นของตำรวจเป็นอิสระปราศจากการควบคุมตรวจสอบใด ๆ อาจเกิดปัญหาการรับส่วยจากรุขฉิบสาคัญหมาย ปลอ่ยปละละเลยอาชญากรรมหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ บิดเบือนหลักฐานช่วยเหลือผู้จ่ายส่วยสินบนหรือแม้กระทั่งเป็นเจ้าของกิจการผิดกฎหมายเสียเอง สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนอย่างแสนสาหัสอย่างไร้ระบบตรวจสอบและไร้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะเข้าถึงพยานหลักฐานได้อย่างทันท่วงทีที่จะดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบอาชญากรรมนั้นได้

ข้อ ๒ ตามระบบสอบสวนมาตรฐานสากล ตำรวจมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการ ในการแสวงหาพยานหลักฐานตามคำสั่งและมีหน้าที่เสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการ เพื่อพนักงานอัยการ ได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วนถูกต้อง ไม่ถูกทำลาย ปกปิด บิดเบือนพยานหลักฐานก่อนที่จะออกคำสั่งใด ๆ และเพื่อพนักงานอัยการได้พยานหลักฐานชัดเจนปราศจากข้อสงสัยและมั่นใจว่าสามารถดำเนินคดีพิสูจน์ความผิดให้ศาลลงโทษได้ก่อนออกคำสั่งฟ้อง การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งแต่เดิมมีฐานะเป็นผู้ช่วยมีหน้าที่เสนอความเห็นมาทำหน้าที่แย่งคำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการเสียเองจึงขัดแย้งต่อหลักการควบคุมตรวจสอบในการบริหารกระบวนการยุติธรรมที่พนักงานอัยการมีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจอิสระทั้งในชั้นการออกหมายอาญา การจับกุม การสอบสวนและภายหลังการการตัดสินคดีของศาลอย่างไร้การควบคุม

ข้อ ๓ ผู้ว่าราชการการมีความเป็นกลางไม่มีส่วนได้เสียในคดี ในทางปฏิบัติไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ในทางคดี มีฐานะเป็นพ่อเมืองรู้จักประชาชนในท้องถิ่นของตนดีกว่าผู้บัญชาการตำรวจภาค มีหน่วยงานตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกับสำนักงานอัยการการส่งสำนวนคดีไปและกลับทำได้อย่างรวดเร็ว การให้ผู้บัญชาการตำรวจภาคซึ่งหลายแห่งมีที่ตั้งห่างเกิน ๑๐๐ กิโลเมตรเป็นผู้ความเห็นแย้งคำสั่งของอัยการเช่นนี้ เกิดการระแวงและความสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณและบุคลากรโดยประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้รับการประกันตัวระหว่างรอผลการแย้งไปแย้งมาในระหว่างฟ้อง อุทธรณ์และฎีกาจะติดคุกยาวนาน โดยไม่ได้ประโยชน์หรือแม้กระทั่งความยุติธรรมใดๆเลย

ข้อ ๔ ผู้บัญชาการตำรวจภาคเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทางคดีเพราะเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานสอบสวนด้วยจึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาได้เพราะผู้บังคับการก็จะชี้ทิศทางคดีไปตามแนวทางที่ตนเองต้องการได้ นอกจากนี้มีประชาชนร้องเรียนว่าเมื่ออัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจะมีเจ้าหน้าที่จากภาคตักเงินค่าไม่แย้งจากผู้ต้องหาเสมอ

ข้อ ๕ ประกาศคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายที่ออกอย่างเร่งด่วน “ผิดปกติ” ไร้ความรู้และขาดหลักการทางวิชาการโดยรัฐบาลซึ่งมาจากการยึดอำนาจล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เพียง ๒ เดือน ในการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔๕ ซึ่งถือเป็นกฎหมายและบทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของชาติตามที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งไม่มีความรู้รากฐานปรัชญาแห่งกฎหมายได้เสนอประกาศโดยตรงต่อตัวหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้ลงนาม โดยไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร หรือรับฟังความคิดเห็นจาก

ประชาชนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงมหาดไทย สำนักงานอัยการสูงสุด อาจารย์หรือนักวิชาการทางกฎหมาย หรือแม้กระทั่งคณะกรรมการกฤษฎีกา ฯลฯ

ข้อ ๖ ไม่มีใครทราบเหตุผลและความจำเป็นของฝ่ายตำรวจในการเสนอให้หัวหน้าคณะปฏิวัติออกประกาศแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ ดังกล่าวโดยไม่ได้ผ่านการร่วมประชุมหารือหรือรับฟังความคิดเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใดแม้จนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากความต้องการให้ผู้บัญชาการตำรวจภาค รวบอำนาจและบทบาทเกี่ยวกับการสอบสวนเบ็ดเสร็จ ทั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดและอัยการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ข้อ ๗ ไม่มีการอธิบายหรือชี้แจงว่า การปฏิบัติของผู้ว่าราชการจังหวัดในการตรวจพิจารณาคดีที่อัยการจังหวัดสั่งไม่ฟ้องที่กระทำอยู่ มีปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมต่อประชาชนไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องร้ายแรงอย่างไร ฝ่ายตำรวจจึงต้องเสนอให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ออกประกาศเปลี่ยนแปลงให้ผู้บัญชาการตำรวจภาคอย่างเร่งด่วนดังกล่าว และการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น จะก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือเป็นการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องอะไรและอย่างไร

ข้อ ๘ ในความเป็นจริงมาตรา ๑๔๕/๑ ได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลผู้ตกเป็นผู้ต้องหาอย่างเห็นได้ชัด เช่น ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาไม่ว่าจะมีความเห็นแย้งหรือไม่แย้ง ซึ่งแต่เดิมที่เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดจะกระทำอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาสัปดาห์หรือเดือน เนื่องจากอยู่ในจังหวัดเดียวกัน กลับกลายเป็นว่าทุกจังหวัดจะต้องรวบรวมไปส่งให้ผู้บัญชาการตำรวจภาคซึ่งแต่ละแห่งอยู่ห่างไกลกว่ามาก และการตรวจพิจารณาว่าจะแย้งหรือไม่ก็ใช้เวลามากกว่าหลายเดือน เนื่องจากเป็นการรวมศูนย์จากหลายจังหวัด

ข้อ ๙ การที่อำนาจดังกล่าวไปอยู่กับผู้บัญชาการตำรวจภาคแทนผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ก่อให้เกิดความไม่สะดวกต่อประชาชนไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาในการที่จะร้องขอความเป็นธรรม ทั้งต้องเดินทางไกล และเข้าถึงได้ยาก เนื่องจากเป็นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานแบบทหาร ต่างจากศาลากลางจังหวัดซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมข้าราชการพลเรือนที่ดูแลสุขทุกข์ประชาชน

ข้อ ๑๐ ประชาชนมีความเชื่อถือต่อคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและการตรวจพิจารณาของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่ตำรวจผู้ใหญ่เป็นผู้สั่งให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา โดยปราศจากพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะเสนอให้พนักงานอัยการสั่งฟ้องลงโทษ แล้วพนักงานอัยการจังหวัดสั่งไม่ฟ้อง การให้ผู้บัญชาการตำรวจภาคหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นข้าราชการฝ่ายตำรวจด้วยกัน ที่ทำคดีมาตั้งแต่แรกเป็นผู้ตรวจพิจารณา ย่อมมีแนวโน้มที่จะต้องการโชว์ความเห็นแย้งพนักงานอัยการจังหวัด เพื่อยืนยันการปฏิบัติที่ถูกต้องของฝ่ายตำรวจด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในคดีที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นกองบัญชาการตำรวจภูธรจังหวัด ตำรวจภูธรภาค หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้สั่งหรือควบคุมการสอบสวนคดีนั้นต่อสื่อมวลชนตั้งแต่แรก

ข้อ ๑๑ การเปลี่ยนแปลงอำนาจดังกล่าว ได้ทำให้ฝ่ายตำรวจพยายามแสดงผลงาน การเขียนความเห็นแย้งพนักงานอัยการจังหวัดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีการ “อัดฉีดค่าเขียนความเห็นแย้ง” ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ตรวจพิจารณา (สำนวนละ ๒,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนความชอบธรรมในการเสนอให้หัวหน้าคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกประกาศเปลี่ยนแปลงตามที่เสนอ โดยไม่ได้สนใจว่าจะเกิดความเป็นธรรมต่อผู้ต้องหาหรือไม่ เนื่องจากการที่พนักงานอัยการจังหวัดสั่งไม่ฟ้อง นั้นย่อมหมายถึงพยานหลักฐานในเวลานั้นยังไม่เพียงพอในการพิสูจน์ความผิดให้ศาลลงโทษได้ หากรีบฟ้องไปศาลก็พิพากษายกฟ้องทำให้ผู้กระทำความผิดลอยนวลแม้มีพยานหลักฐานใหม่ก็ฟ้องดำเนินคดีผู้ต้องหาอีกไม่ได้

โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแย้งไม่ได้มีความรับผิดชอบใด ๆ ในทางกฎหมายซึ่งผลเสียหายแห่งคดีนั้นเลย เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อผู้ต้องหาต้องเสียหายเวลาในการต่อสู้คดีและรอกการส่งคดีของอัยการสูงสุดอีกนานนับปี และแม้กระทั่งผู้เสียหายก็เกิดความคับแค้นใจที่ไม่ได้เห็นผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหานั้นหรือบุคคลอื่น ฎกลงโทษ

ข้อ ๑๒ หลายคดีผู้บัญชาการตำรวจภาคแท้จริง คือ ข้าราชการตำรวจยศพันตำรวจเอก เป็นผู้ตรวจพิจารณาเสนอให้ลงนาม ไม่ได้มีความเห็นแย้งหรือแสดงเหตุผลหักล้างคำสั่งของพนักงานอัยการ เนื่องจากเห็นอยู่แล้วพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะฟ้องให้ลงโทษได้ แต่ก็กลับเสนอให้อัยการสูงสุดสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งไม่มีอยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพื่อทำให้เกิดสถิติรวมกับคดีที่มีความเห็นแย้งเสนอให้อัยการสูงสุดพิจารณา ซึ่งทำให้การสอบสวนคดีที่ถือว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานสิ้นกระแสความแล้ว อัยการจังหวัดจึงไม่ฟ้อง กลายเป็นคดีที่ยังต้องมีการสั่งให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสอบสวนเพิ่มเติมอีก และไม่ว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด อาจกินเวลานับปีหรือหลายปีอย่างแน่นอน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อบุคคล ผู้ตกเป็นผู้ต้องหาอย่างแสนสาหัส เป็นช่องทางหนึ่งในการกลั่นแกล้งให้ประชาชนผู้สยบยอมให้ตำรวจ ไม่ว่าจะเป็นคนบริสุทธิ์หรือผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายต่างๆ ต้องวิ่งเต้นคดีไม่ให้ตำรวจภาคเสนอความเห็นแย้ง และมีการพูดกันหนาหูว่า ถ้าผู้ต้องหาคนใดอยากให้คดีจบเร็ว ก็ต้องมี “ค่าไม่แย้ง”

๔.๔.๒ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รายงานต่อที่ประชุมว่า การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ เป็นการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบุคคล ควรอยู่ในระบบกฎหมายเดียวกัน ซึ่งแต่เดิมในกรุงเทพมหานครหากมีคำสั่งเห็นแย้งให้ผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติชี้ขาด แต่ในขณะเดียวกันในต่างจังหวัดต้องส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นฝ่ายปกครอง

ในการตรวจสอบความเห็นแย้งของผู้บัญชาการตำรวจภูธรหรือรองผู้บัญชาการ เป็นการตรวจสอบความบกพร่องของพนักงานสอบสวนว่าเพราะเหตุใด อัยการจึงมีคำสั่งไม่ฟ้อง

ตำรวจภูธรภาค ๑ มีสถิติ ๓ ปีย้อนหลัง คือ ๒๕๕๙ ๒๕๖๐ ๒๕๖๑ มีจำนวนคดีที่ พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ๓,๓๓๒ คดี เจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นชอบ ๓,๐๓๔ คดี คิดเป็นร้อยละ ๙๑ มีความเห็นแย้ง ๒๙๘ คดี คิดเป็นร้อยละ ๙ อัยการสูงสุดเห็นด้วยให้ฟ้อง ๗๓ คดี คิดเป็นร้อยละ ๒๔ มีคำสั่งไม่ฟ้อง ๑๒๙ คดี คิดเป็นร้อยละ ๔๓ อยู่ระหว่างรอกการสั่ง ๙๖ คดี

อุทธรณ์ - ฎีกา ๓ ปีที่ผ่านมา

อุทธรณ์เห็นแย้ง ๖ คดี อัยการสูงสุดชี้ขาด เห็นชอบ ๒ คดี ไม่เห็นชอบ ๔ คดี

ฎีกา เห็นแย้ง ๒ คดี อัยการสูงสุดชี้ขาด เห็นชอบ ๑ คดี ไม่เห็นชอบ ๑ คดี

ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค สามารถตรวจสอบได้ว่าอัยการรวบรวมพยานหลักฐาน ในสำนวน เพียงพอหรือไม่ ที่สั่งไม่ฟ้อง ทั้งนี้ สามารถสั่งให้พนักงานสอบสวนสอบสวนเพิ่มเติมได้

ตำรวจภูธรภาค ๔ ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา

มีความเห็นแย้ง ๘๓ คดี อัยการสูงสุดสั่งฟ้อง ๔๕ คดี

อุทธรณ์-ฎีกา ๓ ปีที่ผ่านมา มีความเห็นแย้ง ๓๔ คดี อัยการสูงสุดเห็นด้วย ๒๑ คดี ไม่เห็นด้วย ๑๓ คดี

ในตำรวจภูธรภาค ๔ มีการตั้งศูนย์สอบสวนและกฎหมายเพื่อดำเนินการป้องกันการ ล่าช้าของคดี

๔.๔.๓ ผู้แทนกรมการปกครองและกระทรวงมหาดไทย รายงานต่อที่ประชุมว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในคดีอาญาให้กับประชาชนในพื้นที่ซึ่งขัดกับหลักการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัด รวมถึงการถ่วงดุลอำนาจที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมของประชาชน

(๒) การให้ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคแย่งคำสั่งของพนักงานอัยการ ตามข้อ ๑ แทนผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นการรวมศูนย์อำนาจ เพียง ๙ ภาค ซึ่งเดิมเคยแบ่งมอบอำนาจให้จังหวัด เพื่อให้จังหวัดดูแลความเป็นธรรมแก่ประชาชนในพื้นที่

(๓) ขัดกับเจตนารมณ์ในการตั้งศูนย์ดำรงธรรมและการนำภารกิจของรัฐไปปฏิบัติในเขตอำนาจของจังหวัดที่ต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้รวดเร็วในระดับพื้นที่จังหวัด โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ (เดิม) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจทำความเห็นแย้งคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา

ข้อเสนอ

เพื่อให้จังหวัดและอำเภอสามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชน เห็นควรเสนอให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ และยกเลิกมาตรา ๒๑/๑ และมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าหากไม่มีกระบวนการตรวจสอบจะทำให้ประชาชนขาดที่พึ่ง เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นที่พึ่งของประชาชนและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

๔.๔.๔ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่มีส่วนร่วมในการตรวจพิจารณา โดยฝ่ายกฎหมายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้รับเรื่องโดยตรงจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๔.๔.๕ ผู้แทนมหาวิทยาลัย รายงานต่อที่ประชุมว่า

๑. การกระบวนการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

ในกรุงเทพมหานคร ผู้บังคับบัญชาตำรวจไม่ได้มีความใกล้ชิดกับการทำคดี แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน่วยงานในการทำหน้าที่พิเศษกลั่นกรองสำนวนของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ ซึ่งไม่มีการถ่วงดุลและตรวจสอบ

ในต่างจังหวัด พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสรุปสำนวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค รองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงจะทำให้ไม่เป็นการถ่วงดุลและตรวจสอบได้

ทั้งนี้ การกระบวนการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเสนอให้กระทำในรูปแบบคณะกรรมการหรือดำเนินการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครอง เพื่อให้เกิดการตรวจสอบอำนาจและถ่วงดุลกัน ในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ

๒. ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว หรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป”

มาตรา ๑๔๒ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เดิม)
“ ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว”

เป็นการเพิ่มข้อความ “หรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป” ซึ่งเป็นการแก้ไขเชิงทางเทคนิคเท่านั้น ซึ่งไม่กระทบต่อการถ่วงดุลและตรวจสอบ

๔.๕.๖ ผู้แทนภาคประชาชน รายงานต่อที่ประชุมว่า

ข้อ ๑ ในอดีตทั้งตำรวจและอัยการสังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทยภายใต้การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีภาระหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งการป้องกันปราบปรามและการดำเนินคดีภายใต้การควบคุมตรวจสอบของอัยการและผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยอัยการในการแสวงหาพยานหลักฐานตามคำสั่งและมีหน้าที่เสนอความเห็นต่ออัยการในฐานะผู้บังคับบัญชา ต่อมาเพราะการบริหารประเทศที่ปราศจากความรู้ความเข้าใจระบบกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมจึงทำให้มีการแยกสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอิสระออกไป ทำให้การป้องกันปราบปรามและการดำเนินคดีในชั้นต้นของตำรวจปราศจากการควบคุมตรวจสอบ อาจเกิดปัญหาการรับส่วยจากกิจการผิดกฎหมาย ปลอมปละละเลยอาชญากรรม ใช้อำนาจตามอำเภอใจบิดเบือนหลักฐานช่วยเหลือผู้จ่ายส่วยสินบนหรือแม้กระทั่งเป็นเจ้าของกิจการผิดกฎหมายเสียเองสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนอย่างแสนสาหัสอย่างไรระบบตรวจสอบและไต่สวนงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะเข้าถึงพยานหลักฐานได้อย่างทันท่วงทีที่จะดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบอาชญากรรมนั้นได้

ข้อ ๒ ตามระบบสอบสวนมาตรฐานสากล ตำรวจมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยอัยการในการแสวงหาพยานหลักฐานตามคำสั่งและมีหน้าที่เสนอความเห็นต่ออัยการ เพื่ออัยการได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วนถูกต้อง โดยไม่มีการทำลาย ปกปิด บิดเบือนพยานหลักฐานก่อนออกคำสั่งใดๆ และเพื่ออัยการได้พยานหลักฐานชัดเจนปราศจากข้อสงสัยก่อนสั่งฟ้องและมั่นใจว่าสามารถดำเนินคดีพิสูจน์ความผิดให้ศาลลงโทษได้ การให้ตำรวจซึ่งมีฐานะเป็นผู้ช่วยและเสนอความเห็นทำหน้าที่แย้งคำสั่งฟ้องของอัยการจึงขัดแย้งต่อหลักการบริหารกระบวนการยุติธรรมที่อัยการมีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบตำรวจ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจทั้งในชั้นการสอบสวนและภายหลังการการตัดสินคดีของศาล

ข้อ ๓ ผู้ว่าราชการามีความเป็นกลางไม่มีส่วนได้เสียในคดีไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ในทางคดี เป็นพ่อเมืองรู้จักประชาชนในท้องที่และท้องถิ่นของตน อีกทั้งมีหน่วยงานตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกับสำนักงานอัยการการส่งสำนวนไปและกลับทำได้อย่างรวดเร็ว การให้ผู้บัญชาการตำรวจภาคเป็นผู้แย้งความเห็นของอัยการเช่นนี้ ซึ่งประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้รับการประกันตัวระหว่างรอผลการแย้งไปแย้งมาในระหว่างฟ้องอุทธรณ์และฎีกาจะติดคุกยาวนานโดยไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย

ข้อ ๔ ผู้บัญชาการตำรวจภาคเป็นผู้มีส่วนได้เสียเพราะเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานสอบสวนด้วยจึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาได้เพราะผู้บังคับการก็จะชี้ทิศทางคดีไปตามแนวทางที่ตนเองต้องการได้ นอกจากนี้มีประชาชนร้องเรียนว่าเมื่ออัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจะมีเจ้าหน้าที่จากภาคตีกินเรียกเงินค่าไม่แย้งจากผู้ต้องหา

๕. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิการ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น สมควรยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ไปใช้มาตรา ๑๔๕ (เดิม) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยในการโต้แย้งนั้น ให้กระทำในรูปแบบคณะกรรมการหรือดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ มีความเป็นภาวะวิสัย เป็นกลาง เพื่อให้การตรวจสอบถ่วงดุลการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในคดี และมีความสอดคล้องกับภารกิจของจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดิน ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคมในเขตจังหวัด จึงเห็นควรดำเนินการดังนี้

๑. ยกเลิก มาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่พิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามหลักการเดิมของมาตรา ๑๔๕

๒. เพิ่มเติมหลักการตรวจสอบถ่วงดุลคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยให้มีคณะกรรมการกลั่นกรอง ได้แก่

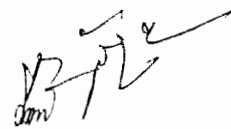
(๑) คดีความผิดทางอาญาที่บุคคลซึ่งเป็นหรือเคยเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

(๒) คดีความผิดทางอาญาที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอความเป็นธรรม

(๓) คดีความผิดทางอาญาที่หัวหน้าส่วนราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายของกระทรวงที่ตนสังกัด เห็นว่าเพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิด และ

(๔) คดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๑๔๕ เพื่อเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ประกอบด้วย ปลัดจังหวัด เป็นประธาน และมีกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านกฎหมายของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัด และแต่งตั้ง นิติกร ที่ทำการปกครองจังหวัดหนึ่งคน เป็นเลขานุการ

(นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ)

เลขานุการคณะกรรมการสิทธิการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๑

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ตราไว้ ณ วันที่ ๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศุภมัสต์ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๖๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคติ
นิยม กุกกุฏสมพัฒน์ จิตรมาส ชุณห์ปักษ์ ทสมิตติ สุริยคติกาล เมษายนมาส ฉัฐสุรทิน ครุวาร
โดยกาลบริเฉท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า นายกรัฐมนตรีได้นำความกราบบังคมทูลว่า นับแต่พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา การปกครองของ
ประเทศไทยได้ดำรงเจตนารมณ์มั่นคงในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ต่อเนื่องมาโดยตลอด แม้ได้มีการยกเลิก แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้รัฐธรรมนูญเพื่อจัดระเบียบการ
ปกครองให้เหมาะสมหลายครั้ง แต่การปกครองก็มิได้มีเสถียรภาพหรือราบรื่นเรียบร้อยเพราะยังคง
ประสบปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ บางครั้งเป็นวิกฤติทางรัฐธรรมนูญที่หาทางออกไม่ได้ เหตุส่วนหนึ่ง
เกิดจากการที่มีผู้ไม่นำพาหรือไม่นับถือยำเกรงกฎเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง ทุจริตฉ้อฉลหรือ
บิดเบือนอำนาจ หรือขาดความตระหนักสำนึกรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชนจนทำให้การ
บังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล ซึ่งจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้
กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม แต่เหตุอีกส่วนหนึ่งเกิดจาก
กฎเกณฑ์การเมืองการปกครองที่ยังไม่เหมาะสมแก่สภาวะการณ์บ้านเมืองและกาลสมัย ให้ความสำคัญ
แก่รูปแบบและวิธีการยิ่งกว่าหลักการพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่อาจนำกฎเกณฑ์ที่มีอยู่มา
ใช้แก้พฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์ในยามวิกฤติที่มีรูปแบบและวิธีการแตกต่างไปจากเดิม
ให้ได้ผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ จึงได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีหน้าที่
ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นหลักในการปกครอง และเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น โดยได้กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การ
ปกครองประเทศขึ้นใหม่ด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตาม
รัฐธรรมนูญ และสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารให้เหมาะสม การให้สถาบันศาล
และองค์กรอิสระอื่นซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
สุจริต เทียงธรรมและมีส่วนในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติของประเทศตามความจำเป็นและความ
เหมาะสม การรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนที่ ๕๐ ก/หน้า ๑/๖ เมษายน ๒๕๖๐

อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยถือว่าการมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการจำกัดตัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น แต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชนเช่นเดียวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อรัฐ การวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และขจัด การทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ และการกำหนด มาตรการป้องกันและบริหารจัดการวิกฤติการณ์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนได้ กำหนดกลไกอื่น ๆ ตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ระบุไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะจะได้กำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป ทั้งยัง สร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน รวมตลอดทั้ง การลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดอง การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ จำต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วน กับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย หลักความ สุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไป ข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้สร้างความรับรู้ความ เข้าใจแก่ประชาชนในหลักการและเหตุผลของบทบัญญัติต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าถึงร่างรัฐธรรมนูญและความหมายโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการพัฒนาสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญด้วยการเสนอแนะข้อควรแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อการ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ ก็ได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่าง รัฐธรรมนูญโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้ โดยสะดวกและเป็นการทั่วไป และจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบแก่ร่าง รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ในการนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเสนอประเด็นเพิ่มเติมอีกประเด็นหนึ่ง เพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในคราวเดียวกันด้วย การออกเสียงประชามติปรากฏผลว่า ประชาชน ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบกับร่าง รัฐธรรมนูญและประเด็นเพิ่มเติมดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงดำเนินการแก้ไขร่าง รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติในประเด็นเพิ่มเติม และได้ส่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าเป็นการชอบด้วยผลการออกเสียงประชามติแล้วหรือไม่ ซึ่งต่อมาศาล รัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมข้อความบางส่วน และ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแก้ไขตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ต่อมารัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีขอรับพระราชทานร่างรัฐธรรมนูญนั้นคืนมาแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะบางประเด็นได้ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อ

ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป ทรงพระราชดำริว่า สมควรพระราชทานพระราชนุมัติ

จึงมีพระราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งได้ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ขอปวงชนชาวไทย จงมีความสมัครสมานเป็นเอกฉันท์ ในอันที่จะปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อธำรงคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย และนำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์พิพัฒน์ชัยมงคล อเนกศุภผลสกลเกียรติยศสถาพรแก่อาณาประชาราษฎร์ทั่วสยามรัฐสีมา สมดังพระราชปณิธานปรารถนาทุกประการ เทอญ

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกา และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วยยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๖ รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศโดยถือหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อกัน และไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและของคนไทยในต่างประเทศ

มาตรา ๖๗ รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงตลอดถึงการจัดหาทุนความให้

มาตรา ๖๙ รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ

มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

มาตรา ๗๑ รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้าง

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๓) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๑๗

(๔) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๖) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๗) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘/ตอนที่ ๑๕๖/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๔ กันยายน ๒๕๓๔

มาตรา ๕๐/๖^{๕๑} การที่กระทรวง ทบวง กรม จะมอบอำนาจหรือมีคำสั่งใดที่
เกี่ยวข้องไปยังหัวหน้าคณะผู้แทน ให้แจ้งผ่านกระทรวงการต่างประเทศ

ส่วนที่ ๒

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

มาตรา ๕๑ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคดังนี้

(๑) จังหวัด

(๒) อำเภอ

หมวด ๑

จังหวัด

มาตรา ๕๒ ให้รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล
การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ
เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัด
หรือกลุ่มจังหวัดยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดใน
พระราชกฤษฎีกา ในกรณีนี้ให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วย
วิธีการงบประมาณ^{๕๒}

มาตรา ๕๒/๑^{๕๓} ให้จังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

(๒) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบ
เรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม

(๓) จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อย
โอกาสเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

(๔) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า
รวดเร็ว และมีคุณภาพ

^{๕๑} มาตรา ๕๐/๖ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.
๒๕๔๕

^{๕๒} มาตรา ๕๒ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗)
พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๕๓} มาตรา ๕๒/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.
๒๕๕๐

(๕) จัดให้มีการส่งเสริม อุดหนุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในเขตจังหวัดที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดตามมาตรา ๕๓/๑

มาตรา ๕๓ ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น กับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด^{๕๕}

คณะกรรมการจังหวัดประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนึ่งคนตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ปลัดจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจากกระทรวงและทบวงต่าง ๆ เว้นแต่กระทรวงมหาดไทยซึ่งประจำอยู่ในจังหวัด กระทรวง หรือทบวงละหนึ่งคน เป็นกรรมการจังหวัดและหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นกรรมการจังหวัดและเลขานุการ^{๕๖}

ถ้ากระทรวงหรือทบวงมีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกรมต่าง ๆ ในกระทรวงหรือทบวงนั้นส่งมาประจำอยู่ในจังหวัดมากกว่าหนึ่งคน ให้ปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวงกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหนึ่งคนเป็นผู้แทนของกระทรวงหรือทบวงในคณะกรรมการจังหวัด

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะแต่งตั้งให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นกรรมการจังหวัดเพิ่มขึ้นเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งก็ได้

มาตรา ๕๓/๑^{๕๗} ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ในจังหวัด

ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัดรวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

^{๕๕} มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๕๖} มาตรา ๕๓ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๖

^{๕๗} มาตรา ๕๓/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง จำนวนและวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคมและผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการดำเนินกิจการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐทั้งปวงที่กระทำในพื้นที่จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว

มาตรา ๕๓/๒^๓ ให้นำความในมาตรา ๕๓/๑ มาใช้บังคับกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕๔ ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และจะให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕๕ ในจังหวัดหนึ่ง นอกจากจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของจังหวัดดังกล่าวในมาตรา ๕๔ ให้มีปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น ในจังหวัดนั้น

มาตรา ๕๕/๑^๔ ในจังหวัดหนึ่งนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ธ.จ.” ทำหน้าที่สอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓/๑

ก.ธ.จ. ประกอบด้วยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีเขตอำนาจในจังหวัด เป็นประธานผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารและ

^๓ มาตรา ๕๓/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

^๔ มาตรา ๕๕/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

ภาคผนวก ค

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๑

ข้อความเบื้องต้น

ลักษณะ ๑

หลักทั่วไป

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าคำใดมีคำอธิบายไว้แล้ว ให้ถือตามความหมายดังได้อธิบายไว้ เว้นแต่ข้อความในตัวบทจะขัดกับคำอธิบายนั้น

มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “ศาล” หมายความว่าถึงศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษา ซึ่งมีอำนาจทำการอันเกี่ยวกับคดีอาญา

(๒) “ผู้ต้องหา” หมายความว่าบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล

(๓) “จำเลย” หมายความว่าบุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด

(๔) “ผู้เสียหาย” หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔, ๕ และ ๖

(๕) “พนักงานอัยการ” หมายความว่าถึงเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้ จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้

(๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่าถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

(๗) “คำร้องทุกข์” หมายความว่าถึงการที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

(๘) “คำกล่าวโทษ” หมายความว่าถึงการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ตี ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

(๙) “หมายอาญา” หมายความว่าถึงหนังสือบ่งการที่ออกตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้สั่งให้เจ้าหน้าที่ทำการจับ ชัง จำคุก หรือปล่อยผู้ต้องหา จำเลย หรือนักโทษ หรือให้ทำการค้น รวมทั้งสำเนาหมายจับหรือหมายค้นอันได้รับรองว่าถูกต้อง และคำบอกกล่าวทางโทรเลขว่าได้ออกหมายจับหรือหมายค้นแล้ว ตลอดจนสำเนาหมายจับหรือหมายค้นที่ได้ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗

^๑ มาตรา ๒ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

ในกรณีที่พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

ในกรณีจำเป็น พนักงานสอบสวนต่อไปนี้มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

(๑) พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาถูกจับในเขตอำนาจ

(๒) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่นหรือบุคคลที่ได้รับความเสียหายได้ร้องฟ้องให้ทำโทษผู้ต้องหา

เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวน แล้วแต่กรณี เห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเห็นตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ หรือมาตรา ๑๔๒ ส่งพร้อมสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้นมีอำนาจชี้ขาด แต่ในจังหวัดพระนคร และธนบุรี ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่รองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไปเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัด ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อธิบดีกรมอัยการหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

การรอกำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน

มาตรา ๒๑/๑^{๑๖} สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันหรือในกองบัญชาการเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้ชี้ขาด

การรอกำสั่งชี้ขาด ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน

หมวด ๓

อำนาจศาล

มาตรา ๒๒ เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้า

(๑) เมื่อจำเลยมีที่อยู่ หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(๒) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยให้ชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นได้ด้วย

^{๑๖} มาตรา ๒๑/๑ เพิ่มโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

อัยการหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง

มาตรา ๑๔๔ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งอาจเปรียบเทียบได้ ถ้าเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้พนักงานสอบสวนพยายามเปรียบเทียบคดีนั้น แทนการที่จะส่งผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ

(๒) เมื่อผู้ต้องหาถูกส่งมายังพนักงานอัยการแล้ว สั่งให้ส่งผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนกลับไปยังพนักงานสอบสวนให้พยายามเปรียบเทียบคดีนั้น หรือถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้พนักงานสอบสวนอื่นที่มีอำนาจจัดการเปรียบเทียบให้ก็ได้

มาตรา ๑๔๕^๒ ในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอธิบดีกรมอัยการ ถ้าในนครหลวงกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนออธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้ มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓

ในกรณีที่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจในนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๕/๑^๓ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้ มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

^๒ มาตรา ๑๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๓๓ ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

^๓ มาตรา ๑๔๕/๑ เพิ่มโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ
ดังกล่าวแล้วแต่กรณีไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือ
ถอนฟ้องถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๖ ให้แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ
ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ ให้จัดการปล่อยตัวไปหรือขอให้ศาลปล่อย แล้วแต่กรณี

เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วน
ได้เสียมีสิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการเพื่อขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงาน
สอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ภายในกำหนดอายุความฟ้องร้อง^{๔๔}

มาตรา ๑๔๗ เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับ
บุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาล
ลงโทษผู้ต้องหานั้นได้

วรรคสอง^{๔๕} (สภาไม่อนุมัติ)

หมวด ๒

การชั้นสูตรพลิกศพ

มาตรา ๑๔๘ เมื่อปรากฏแน่ชัด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิด
ธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชั้นสูตรพลิกศพ เว้นแต่
ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย^{๔๖}

การตายโดยผิดธรรมชาตินั้น คือ

- (๑) ฆ่าตัวตาย
- (๒) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (๓) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (๔) ตายโดยอุบัติเหตุ

^{๔๔} มาตรา ๑๔๖ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

^{๔๕} มีพระราชบัญญัติไม่อนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา พุทธศักราช ๒๕๘๗ พุทธศักราช ๒๕๘๗ เป็นเหตุให้มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
พุทศักราช ๒๕๘๗ เป็นอันตกไป (มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๕๘๗ บัญญัติว่า “เมื่อมี
คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีนั้น เว้นแต่จะได้มีการสอบสวนตามบทบัญญัติในวรรค
ก่อน หรือได้มีคำสั่งให้ฟ้องของอธิบดีกรมอัยการ”)

^{๔๖} มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๙

ภาคผนวก ง

กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภท
ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร
โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔

กฎกระทรวง

กำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร
โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง
พ.ศ. ๒๕๕๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ความผิดอาญาตามกฎหมายดังต่อไปนี้ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองสอบสวนได้

- (๑) กฎหมายว่าด้วยกองอาสารักษาดินแดน
- (๒) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า
- (๓) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร
- (๔) กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- (๕) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๖) กฎหมายว่าด้วยการพนัน
- (๗) กฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ
- (๘) กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
- (๙) กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน
- (๑๐) กฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่

- (๑๑) กฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
- (๑๒) กฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- (๑๓) กฎหมายว่าด้วยยศและเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน
- (๑๔) กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ
- (๑๕) กฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- (๑๖) กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (๑๗) กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ
- (๑๘) กฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

(๑๙) กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เว้นแต่ความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๗๒ มาตรา ๗๒ ทวิ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจเป็นผู้สอบสวน

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายในข้อ ๒ เป็นการกระทำความผิดเพียงที่เป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ถ้าความผิดอาญาตามกฎหมายในข้อ ๒ เป็นความผิดที่มีโทษหนักที่สุด ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นนั้นด้วย

ข้อ ๔ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งปลัดอำเภอผู้ปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ว่าการกิ่งอำเภอหรือที่ว่าการอำเภอ เป็นพนักงานสอบสวนสำหรับกิ่งอำเภอหรืออำเภอนั้น

ให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือนายอำเภอ เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย จะเข้ามาเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในคดีใดคดีหนึ่งที่อยู่ในท้องที่กิ่งอำเภอหรืออำเภอที่อยู่ในจังหวัดนั้นก็ได้

ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจขอให้อธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในสังกัดกรมการปกครองไปร่วมสอบสวนในคดีใดคดีหนึ่งที่อยู่ในท้องที่กิ่งอำเภอ อำเภอ หรือจังหวัดก็ได้

ข้อ ๕ ในกรณีจำเป็นหรือมีเหตุอันสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัดได้อาจประสานขอให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดแต่งตั้งพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจซึ่งมีอำนาจสอบสวนในจังหวัดนั้นเข้าทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในท้องที่กิ่งอำเภอ อำเภอหรือจังหวัดก็ได้

ข้อ ๖ ในการสอบสวนโดยปกติให้ใช้ที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ หรือศาลากลางจังหวัดที่อยู่ในเขตท้องที่กิ่งอำเภอ อำเภอ หรือจังหวัดนั้น แล้วแต่กรณี เป็นสถานที่ทำการสอบสวน เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวกจะไปทำการสอบสวนที่ใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ข้อ ๗ ในกรณีจำเป็นจะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองควบคุมผู้ต้องหาไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง

ข้อ ๘ การส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของสำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๙ ในคดีที่มีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคนและเป็นคดีที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองได้พยายามสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานอย่างเต็มความสามารถแล้ว แต่ไม่อาจหาพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ หรือพยานหลักฐานที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดหรือบางส่วนได้ พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองอาจพิจารณากันผู้ต้องหาซึ่งไม่ใช่ตัวการสำคัญไว้เป็นพยาน ทั้งนี้ การพิจารณาดังกล่าวให้คำนึงถึงความน่าเชื่อถือของพยานและประโยชน์แห่งคดีด้วย

ในการกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำความเข้าใจ โดยระบุเหตุผลและความจำเป็นเพื่อขออนุญาตเสนอต่อหัวหน้าพนักงานสอบสวนและผู้ว่าราชการจังหวัดตามลำดับ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นควรอนุญาต ให้ทำหนังสือเพื่อขอความเห็นจากพนักงานอัยการก่อนที่จะพิจารณาอนุญาต และเมื่อพนักงานอัยการให้ความเห็นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองถือปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

ในกรณีที่พนักงานอัยการให้ความเห็นว่าควรอนุญาต ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน และให้สรุปสำนวนมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้น

ข้อ ๑๐ เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมด้วยความเห็นต่อหัวหน้าพนักงานสอบสวนโดยมิชักช้า และให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อ ๑๑ เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบงดการสอบสวนหรือให้ความเห็นที่ควรให้งดการสอบสวนตามมาตรา ๑๔๐ (๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี และได้สืบสวนสอบสวนติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนนับตั้งแต่วันที่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบงดการสอบสวนและบันทึกเหตุที่งดนั้นไว้

(๒) ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าสามปี และได้สืบสวนสอบสวนติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนนับตั้งแต่วันที่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบให้ความเห็นที่ควรให้งดการสอบสวน

ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม (๑) หรือ (๒) ส่งสำนวนพร้อมด้วยบันทึกเหตุที่งดการสอบสวนหรือความเห็นที่ควรให้งดการสอบสวน แล้วแต่กรณี ไปยังพนักงานอัยการ

ข้อ ๑๒ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการปกครอง รองอธิบดีกรมการปกครอง ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง ผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง และผู้อำนวยการส่วนและหัวหน้ากลุ่มงานในสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง มีอำนาจควบคุม ตรวจสอบ หรือแนะนำเพื่อให้การสอบสวนเป็นไปตามกฎหมาย

ในระดับจังหวัด ให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายปกครองตั้งแต่ปลัดจังหวัดขึ้นไป มีอำนาจควบคุม ตรวจสอบ หรือแนะนำเพื่อให้การสอบสวนเป็นไปตามกฎหมาย

ข้อ ๑๓ คดีอาญาใดที่ได้ดำเนินการสอบสวนไปก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ชวรัตน์ ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อวางระเบียบการงานตามหน้าที่ให้กรดำเนินคดีอาญาเป็นไปโดยเรียบร้อย ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน ประกอบกับมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๖ บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่และปลัดอำเภอมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครได้ และเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทยในการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวกและเป็นธรรม และให้การบังคับใช้กฎหมายตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร รวมทั้งทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก จ

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา
พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖
(ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ
(ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘

โดยที่เป็นการสมควรจัดระเบียบการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม มีประสิทธิภาพ รัดกุม ก่อให้เกิดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานซึ่งจะเป็นผลให้เกิดความสงบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น และเป็นผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศชาติเป็นส่วนรวม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกข้อบังคับด้วยการดำเนินการคดีอาญาดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีที่จะออกหมายจับ ตามมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่คดีความผิดลหุโทษ คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบกและคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวไม่เกินสองพันบาท เจ้าพนักงานจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอที่จะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดแล้วเสนอขอรับความเห็นชอบก่อนดังนี้

ก. ในกรุงเทพมหานคร ให้ขอความเห็นชอบจากปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย

ข. ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่ความผิดได้เกิดหรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตนหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย

ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จับด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีหมายตามความในมาตรา ๗๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากเป็นการจับโดยอาศัยเหตุที่จะออกหมายจับได้ตามมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะต้องได้รับความเห็นชอบก่อนเช่นเดียวกับการออกหมายจับตามวรรคหนึ่ง

การมอบหมายตาม ก. และ ข. ให้ทำเป็นหนังสือโดยคำนึงถึงระดับ ตำแหน่งหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบหมายเป็นสำคัญ

๒. หัวหน้าพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวน

๒.๑ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอหรือหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอหรือหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบล หรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทน ที่มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคสี่ และมาตรา ๑๔๐ ในเขตอำนาจของสถานีตำรวจนั้น กับให้นายตำรวจที่ประจำสถานีตำรวจภูธรดังกล่าวซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นพนักงานสอบสวน

๒.๒ เทวหนาดำรงจรรยาหรือผู้รักษาการเนตาแห่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคสี่ และมาตรา ๑๔๐ ในเขตอำนาจของตำรวจจังหวัดกับให้นายตำรวจที่มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าร้อยตำรวจตรีขึ้นไปในสังกัดตำรวจจังหวัดนั้นเป็นพนักงานสอบสวน จะให้ผู้ใดมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ทำการสอบสวนเรื่องใดให้หัวหน้าตำรวจจังหวัดหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นผู้พิจารณาสั่ง

๒.๓ ให้ผู้บังคับการตำรวจหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และมาตรา ๑๔๐ ในเขตอำนาจของกองบังคับการตำรวจ กับให้นายตำรวจที่มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ในสังกัดกองบังคับการตำรวจเป็นพนักงานสอบสวน จะให้ผู้ใดมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ทำการสอบสวนเรื่องใดให้ผู้บังคับการตำรวจหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นผู้พิจารณาสั่ง

๒.๔ ให้ผู้บัญชาการตำรวจหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และมาตรา ๑๔๐ ในเขตอำนาจของกองบัญชาการตำรวจ กับให้นายตำรวจที่สังกัดในกองบัญชาการตำรวจ ซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นพนักงานสอบสวน จะให้ผู้ใดมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ทำการสอบสวนเรื่องใดให้ผู้บัญชาการตำรวจหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นผู้พิจารณาสั่ง

๒.๕ ภายใต้บังคับ ๑๒.๗ และ ๑๒ ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนทั่วราชอาณาจักรและมีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกกรณี

๓. สถานที่ทำการสอบสวน

ให้สถานีตำรวจเป็นที่ทำการสอบสวน เว้นแต่มีเหตุอันสมควรจะไปทำการสอบสวนในที่ใดก็ได้

๔. การประสานงานระหว่างพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่กับพนักงานสอบสวนอื่น

๔.๑ ในกรณีที่ผู้กำกับการตำรวจจังหวัด หรือผู้บังคับการตำรวจเห็นสมควรจะให้พนักงานสอบสวนในสังกัดไปดำเนินการสอบสวนคดีอาญาเรื่องใดท้องที่ใดภายในเขตรับผิดชอบโดยให้พนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนแต่ฝ่ายเดียว หรือร่วมกับพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ก็ให้มีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ทราบ พร้อมกับระบุอำนาจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไป เว้นแต่เป็นเรื่องลับซึ่งต้องสอบสวนเป็นพิเศษ หรือในกรณีที่ผู้กำกับการตำรวจจังหวัด หรือผู้บังคับการตำรวจหรือผู้บัญชาการตำรวจออกไปทำการสอบสวนด้วยตนเองจะไม่แจ้งให้ทราบก็ได้

๔.๒ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนต่างหน่วยสอบสวนร่วมกัน ให้ผู้มีอาวุโสเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนนั้น

๔.๓ เมื่อมีเหตุสำคัญหรือกรณีจำเป็น สมควรให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนหรือร่วมในการสอบสวน หรือร่วมในการสอบสวนคดีอาญาในท้องที่ใด ก็ให้ผู้กำกับการตำรวจจังหวัดหรือผู้รักษาราชการแทน เสนอเหตุผลต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งการ

๔.๔ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอได้ประสบเหตุความผิดอาญา ซึ่งควรจะกระทำการจับกุมได้ ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอทำการจับกุม แต่ถ้าไม่อาจจับกุมได้ทันทีก็สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการจับกุมและเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนดำเนินคดีให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอทำการสืบสวนสอบสวน หรือสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ

ที่มีอยู่ในที่เกิดเหตุหรือดำเนินการทั้งหลายอื่น ๆ เช่น ตรวจสอบบุคคล ตรวจสอบของ ค้นเพื่อพบของและยึดไว้ ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบ ตลอดจนสอบถามปากคำบุคคลและดำเนินการอย่างอื่นเท่าที่จำเป็น เพื่อเป็นหลักฐานใน ชั้นต้นและบันทึกไว้ และให้ส่งหลักฐานการสืบสวนสอบสวนนั้นและตัวบุคคลที่จับกุมไว้ไปให้พนักงานสอบสวนท้องที่ดำเนินการต่อไป

๕. เมื่อมีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว โดยมีประกันหรือไม่ประกัน โดยมีหลักประกันหรือไม่มี หลักประกันไม่ว่าผู้ยื่นคำร้องจะเป็นผู้ต้องหาตนเองหรือหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องให้พนักงานสอบสวนรับ คำร้องไว้โดยพลัน แล้วพิจารณาสั่ง หรือถ้าเป็นกรณีที่ดินไม่มีอำนาจสั่งก็ให้รับเสนอคำร้องนั้นไปยัง ผู้มีอำนาจสั่งโดยเร็ว และให้พนักงานสอบสวนหรือผู้มีอำนาจสั่งตาม ๕.๑ แล้วแต่กรณี แจ้งผลการสั่งคำร้อง ให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวนั้น การพิจารณาคำร้องต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

๕.๑ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจ สารวัตรที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบหน่วยงาน หรือผู้รักษาการ ในตำแหน่งหรือผู้รักษาราชการแทน มีอำนาจพิจารณาคำร้องได้สำหรับคดีอาญาทั้งปวง เว้นแต่คดีตาม ๕.๒ ถ้าบุคคลดังกล่าวพิจารณาแล้วมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยมีประกันหรือไม่ประกัน หรือโดยมี หลักประกันหรือไม่มีหลักประกันคำสั่งนั้นเป็นอันเด็ดขาด

๕.๒ คดีความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คดีความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร คดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ หรือคดีที่ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นรองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไป เห็นว่ามีเหตุอันสมควรและสั่งการไว้เป็นการ เฉพาะให้กรมตำรวจกำหนดตัวบุคคลผู้มีอำนาจสั่งปล่อยชั่วคราวและให้สั่งคำร้องปล่อยชั่วคราวโดยเร็วที่สุด

๕.๓ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งปล่อยชั่วคราวพิจารณาแล้วเห็นควรไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ให้รับเสนอคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือเพื่อพิจารณาสั่งตามอำนาจหน้าที่ แล้วแจ้งความเห็นให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่มีการยื่นคำร้อง

ทั้งนี้ ให้กรมตำรวจวางระเบียบปฏิบัติเป็นการภายในเกี่ยวกับการเสนอและสั่งคำร้องของ ผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ

๖. การแจ้งข้อหาจะกระทำโดยเพิ่มข้อหาที่มีโทษหนักเกินกว่าโทษสำหรับการกระทำของ ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้

๗. การสอบสวนบุคคลหนึ่งบุคคลใดในฐานะเป็นพยานกิติ หรือในฐานะเป็นผู้ต้องหาที่ติดจะต้อง กระทำโดยมิชักช้าในโอกาสแรกที่พบตัวบุคคลนั้น โดยพนักงานสอบสวนจะต้องใช้วิธีตั้งคำถามให้ตอบแล้ว บันทึกคำถามและคำให้การตอบคำถามเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นลำดับไป เริ่มตั้งแต่คำถามแรกจนถึง คำถามสุดท้ายทั้งนี้ ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนใช้วิธีสอบปากคำแล้วบันทึกเรียบเรียงขึ้นเองในลักษณะ ของการบรรยายข้อเท็จจริง

๘. การสอบสวนผู้ต้องหา

๘.๑ ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การขัดท้อบุคคลหนึ่งบุคคลใดว่าเป็นผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน ให้พนักงานสอบสวนถือปฏิบัติตามความในข้อ ๑ โดยเคร่งครัดก่อนที่จะจับกุมบุคคลนั้นมาดำเนินคดี

๘.๒ เมื่อผู้ต้องหาให้การกล่าวอ้างผู้ใดเป็นพยานให้พนักงานสอบสวนปากคำพยานที่ผู้ต้องหา ได้กล่าวอ้างนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์พยานผู้ต้องหาเสียแต่ ในชั้นต้น

ข้อ ๕.๑ ความเดิมถูกยกเลิกและใช้ข้อความใหม่โดยข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๕.๑ และ ๕.๒ ความเดิมถูกยกเลิกและใช้ข้อความใหม่โดยข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘

เพื่อมิให้สำนักงานการสอบสวนต้องตกอยู่กับพนักงานสอบสวนนานเกินควร ฉะนั้นคดีใดที่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่าได้สอบสวนนานพอสมควรที่จะเสนอขอของการสอบสวน ให้ถือปฏิบัติโดยถือตามระยะเวลาที่ดำเนินการสอบสวนมาแล้ว ดังนี้

๑๑.๑ คดีอาญาทั่วไป จะต้องสืบสวนสอบสวนติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน

๑๑.๒ คดีอุกฉกรรจ์ จะต้องสืบสวนสอบสวนติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

เฉพาะสำนักงานการสอบสวนที่จะงดการสอบสวนให้เสนอตามลำดับชั้นไปยังหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทนตรวจพิจารณาก่อนเสนอพนักงานอัยการ

๑๒. อำนาจการควบคุมการสอบสวน

๑๒.๑ ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่รองผู้กำกับกับการตำรวจขึ้นไปจัดการควบคุมตรวจตรา แนะนำให้การสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนโดยเรียบร้อยมีซักช้า กับให้มีอำนาจตรวจสอบสำนวนและสั่งปฏิบัติ หากมีเหตุอันสมควรเพื่อความเรียบร้อยในการสอบสวนด้วยตนเองก็ได้

๑๒.๒ ให้พนักงานสอบสวนจัดทำสมุดบันทึกคดีที่ตนสอบสวนเพื่อผู้บังคับบัญชาตรวจได้ตลอดเวลาโดยมีช่องตามแบบตัวอย่างท้ายข้อบังคับนี้

๑๒.๓ ให้เป็นหน้าที่หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือสารวัตรที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบหน่วยงานจัดทำสมุดสถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจ โดยมีแบบตัวอย่างเช่นเดียวกับ ๑๒.๒ แต่เพิ่มชื่อพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนขึ้นอีกช่องหนึ่ง และเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนลงชื่อรับรองความถูกต้องไว้เพื่อผู้บังคับบัญชาตรวจสอบได้ตลอดเวลา”

๑๒.๔ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนในจังหวัดมาชี้แจงพร้อมทั้งเรียกสำนักงานการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำเร่งรัดให้ดำเนินการให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าการดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยสั่งให้พนักงานโดยสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนหรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจของจังหวัด การที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้บังคับการตำรวจภูธร หรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันงด เว้นแต่ที่เป็นอำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ

๑๒.๕ ในกรณีที่นายอำเภอเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนในอำเภอมาชี้แจงพร้อมทั้งเรียกสำนักงานการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ เร่งรัดให้ดำเนินการให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้านายอำเภอเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล นายอำเภอมีอำนาจเข้าควบคุม การสอบสวนโดยสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต ให้ปล่อยชั่วคราวหรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวน หรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการ สอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่านายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจ ของอำเภอ การที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บังคับการ ตำรวจภูธรหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันงด เว้นแต่เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมตำรวจ

๑๒.๖ ในกรณีที่ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงาน สอบสวนในกิ่งอำเภอมาชี้แจง พร้อมทั้งเรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้แนะนำเร่งรัด ให้ดำเนินการให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยสั่งให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัว พนักงานสอบสวน หรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณี ดังกล่าวนี้ให้ถือว่าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขต อำนาจของกิ่งอำเภอ การที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธร หรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันงด เว้นแต่ที่เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดีกรมตำรวจ

๑๒.๗ ในการสอบสวนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นทั่วราชอาณาจักร คดีใดหรือในคดี ประเภทใดถ้าปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนมาชี้แจง พร้อมทั้งเรียก สำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ เร่งรัดให้ดำเนินการให้เป็นผลดีและเป็นไปในทาง ที่ชอบและเหมาะสม

ถ้าปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล ปลัดกระทรวง มหาดไทยมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการตาม ที่เห็นสมควรรวมทั้งการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนหรือ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ และให้อำนาจแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอ ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธร ผู้ว่าราชการจังหวัด และอธิบดีกรมตำรวจ ให้เป็นอำนาจ ของปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ที่ได้มอบหมาย และให้อำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกกรณี เว้นแต่จะมีการ บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นประการอื่น”

๑๓. (ยกเลิกเคยขอบงคฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓)

๑๔. (ยกเลิกโดยข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕)

๑๕. การสอบสวนคดีอาญาที่ยังค้างอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑/๒๕๐๕ เรื่อง ระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่น นอกจากจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๔ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๔

บรรดาคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีกำหนดไว้แล้วในข้อบังคับนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับฉบับนี้ ให้เป็นอันยกเลิก

ข้อบังคับนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันครบกำหนด ๓๐ วัน นับจากบัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓

(ลงชื่อ) ประเทือง กิริติบุตร

(นายประเทือง กิริติบุตร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ

๑. ข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๓

๒. ข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๓

๓. ข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๔) ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๕

๔. ข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๕) ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๒๖

๕. ข้อบังคับฯ (ฉบับที่ ๖) ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๗

ภาคผนวก ฉ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗
เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗

เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้วิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบสวนมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๒๑/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันหรือในกองบัญชาการเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นผู้ชี้ขาด การรื้อคำสั่งชี้ขาด ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว หรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป”

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๕/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่มิใช่คำสั่งฟ้องและคำสั่งนั้นมิใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการดังกล่าวแล้วแต่กรณีไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้อง
ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม”

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

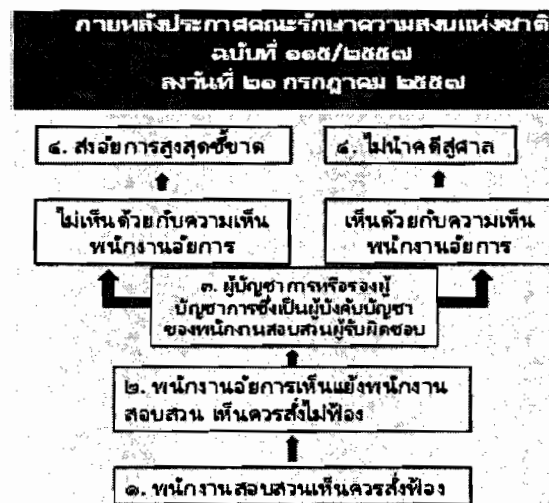
แผนผังการดำเนินการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

แผนผังการดำเนินการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ
ตามมาตรา ๑๔๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

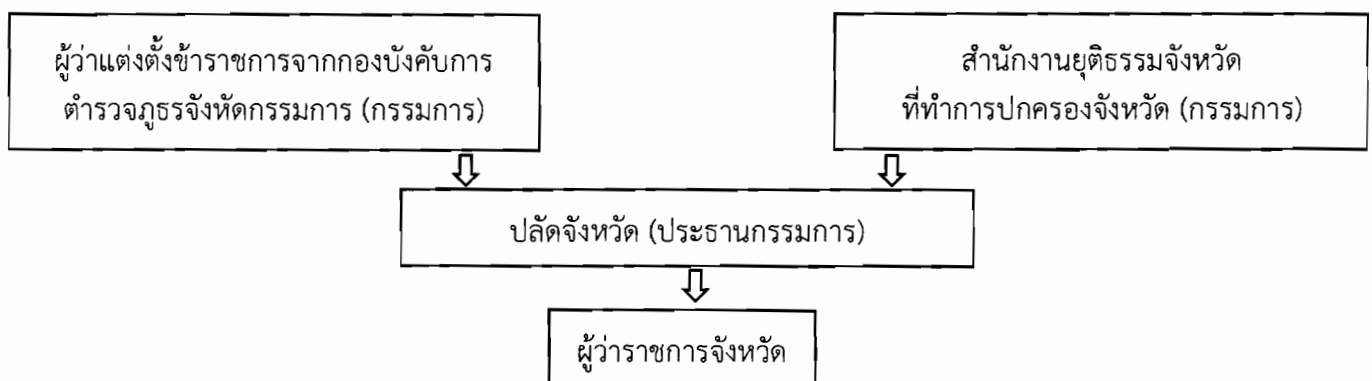
มาตรา ๑๔๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เดิม)

แผนผังการดำเนินการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประกาศคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๔๕/๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แผนผังการดำเนินการทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามคณะกรรมการการกฎหมาย
การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๑๔๕ (เสนอ)